

Vad händer med de sociala företagen när fas 3 avskaffas?

I april 2015 ingick 36 480 personer i arbetsmarknadsåtgärden fas 3. Enligt regeringens budget för 2016 ska fas 3 avskaffas. Befintliga placeringar kommer inte att förlängas och ingen nyrekrytering ska göras. I propositionen står det att "sysselsättningsplaceringar i fas 3 ska ersättas med insatser som utgår mer från varje individs behov och förutsättningar". Det är bra att det förnedrande fas 3 äntligen tas bort. Frågan är bara vilka insatser som ska ersätta fas 3 och vilka som ska utföra dem. Enligt Arbetsförmedlingen kommer det inte att finnas tid och resurser att hjälpa de som idag ingår i fas 3.

De som har ingått i fas 3 torde inte vara en prioriterad grupp för utbildningsanordnarna som nu får nya uppgifter att genomföra ett Kunskapslyft och andra utbildningsinsatser. Därtill kommer den begränsade tillgången på lärare. De extratjänster i välfärden som införs är en annan möjlighet, men också här finns det många grupper av arbetslösa, till exempel unga, som går före i kön.

De över 5 000 anordnare som medverkat till att placera 26 400 av dem som ingått i fas 3 avvecklas samtidigt. Bland dessa finns företag, som tjänat grova pengar på att erhålla stöd från fas 3 samtidigt som de ägnat mycket begränsad tid till att slussa in de arbetslösa i arbete eller utbildning.

Bland anordnarna finns också kyrkor, handikapporganisationer och andra organisationer i civilsamhället som tagit till sig en begränsad mängd arbetslösa, men som kunnat erbjuda en meningsfull sysselsättning samt anställningar i egen eller andra verksamheter utifrån olika individers behov och förutsättningar. Utan en kvalitetsprövning blir nu alla dessa anordnare av med stödet.

För de sociala organisationer som hittills kunnat erbjuda jobb i Arbetsintegrerande Sociala Företag (ASF) inom loppis, caféer, trädgårdsskötsel, hunddagis, städning, transport, cykelreparationer, sömnad, vaktmästeri med mera innebär detta uppsägningar av personal och lokaler redan från och med den 1 oktober. Med uppsägningarna följer också att de ansträngningar som gjorts att erbjuda arbete, social träning, utbildning i samarbete med folkhögskolor med mera nu riskerar att falla bort.

De som står allra längst från arbetsmarknaden kommer med all sannolikhet att föras ännu längre bort från jobb och en meningsfull tillvaro.

Den socialdemokratiska partikongressen i april 2015 beslöt att verka för att de arbetsintegrerande sociala företagen skulle få en utökad roll vid avvecklingen av fas 3 och i den framtida arbetsmarknadspolitiken. Socialdemokraterna skulle enligt kongressen underlätta för Arbetsintegrerande Sociala Företag att medverka i upphandling från kommuner och andra myndigheter. Kongressen ville också utveckla kriterierna för de organisationer som ska bedriva verksamhet inom arbetsmarknadspolitiken vad gäller kvalitetskrav, handledarstöd och möjlighet till utbildning/utveckling för deltagarna.

Knappt fem månader senare avvecklas stödet till de arbetsintegrerande sociala företagen utan att något annat föreslås i stället.

Innan fas 3 avvecklas måste ett nytt regelverk finnas på plats som säkrar de Arbetsintegrerande sociala företagens överlevnad. Annars riskerar vi att tappa det utvecklingsarbete som pågått inom den sociala ekonomin och ASF de senaste tio åren. De frågor vi nu måste ställa oss är:

- Vad tänker regeringen göra med dem som ingått i fas 3?
- Innebär regeringens förslag att man inte anser att arbetsintegrerande sociala företag har någon roll att spela inom arbetsmarknadspolitiken?

HELENA FRISK, ordförande Verdandi

BJÖRN FRIES, ordförande Rainbow

OWE ANDERSSON, ordförande, Vägen ut! kooperativen

PERNILLA SVEBO LINDGREN, ordförande, Skoopi-GR

ELISABETH ABRAHAMSSON, franchiseledare, Le Mat Sverige

GORDON HAHN, ordförande Coompanion

LOTTA JOHANSSON/JAN RUNFORS, ordförande Hela Sverige ska leva, Stockholms län

FRANK ÅKERMAN, generalsekreterare Hela Människan

LELLE KARLSSON, ordförande Kooptjänst

PRESSKONTAKT: Marja Koivisto, Verdandi, mobil: 070-070 76 50

Fakta om fas 3

Fas 3 skapades under 2009. Hit slussades de som genomgått andra åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken utan framgång. Antalet personer i fas 3 växte snabbt och i april 2015 ingick 36 480 personer i denna arbetsmarknadspolitiska åtgärd.

En majoritet av dessa personer hade då varit arbetslösa eller i olika åtgärder i mer än tre år, de allra flesta betydligt längre. Drygt 40 procent har varit arbetslösa sju år eller mer.

54 procent av deltagarna i fas 3 är män och 46 procent är kvinnor. De flesta är födda i Sverige (60 procent) men andelen utrikes födda är betydligt större (40 procent) jämfört med andelen utrikes födda i hela Sverige (20 procent).

En mycket stor andel (39 procent) är funktionshindrade, en andel som ökat kraftigt sedan 2007. Det gäller särskilt vissa grupper, till exempel personer med psykiska funktionshinder som har tredubblats och personer med dyslexi och andra specifika inlärningssvårigheter, en grupp som fyrdubblats.

32 procent har bara förgymnasial utbildning, vilket ska jämföras med 12 procent i hela landet. Men två tredjedelar har faktiskt gymnasieutbildning eller högre.

Antal anordnare och deltagare i fas 3

I april 2015 fanns det 5 131 anordnare av sysselsättningsplatser inom fas 3. De anordnade plats åt 26 395 deltagare, det vill säga i genomsnitt lite drygt fem personer. Men det fanns anordnare som erbjöd plats åt betydligt fler. 28 anordnare tog var och en emot fler än 100 personer, vilket innebär i genomsnitt 163 deltagare per anordnare.

Beslut på Socialdemokraternas kongress 2015 om de Arbetsintegrerande sociala företagens roll i arbetsmarknadspolitiken:

- B32:1 att Socialdemokraterna ska verka för att de Arbetsintegrerande Sociala Företagen (ASF) får en utökad roll vid avvecklingen av Fas 3 och i den framtida arbetsmarknadspolitiken
- B32:2 att Socialdemokraterna ska verka för att kommuner och myndigheter i ökad utsträckning använder AFS i sina verksamheter, antingen som upp handlad tjänst eller genom partnerskap
- B32:3 att Socialdemokraterna verkar för att skärpa direktiven för myndig heters och kommuners upphandlingar så att större vikt läggs vid kvalitet, miljöskäl, innovation och sociala frågor och att praktiskt underlätta för ASF att kunna medverka i den kommunala verksamheten genom till exempel att dela upp större upphandlingar i flera mindre
- B32:4 att Socialdemokraterna ska verka för att utveckla kriterierna för dem som ska bedriva verksamhet inom arbetsmarknadspolitiken vad gäller kvali tetskrav, handledarstöd och möjlighet till utbildning /utveckling för deltagarna.